

УДК [346.1:334]:347.44“2022/2023”
DOI 10.37772/2518-1718-2023-1(41)-

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті досліджено проблематику діяльності стартапів, які перебувають на стадіях розвитку Expansion (стадія розширення) та Exit (стадія «виходу») на поточному етапі російсько-української війни. Це завершальні стадії розвитку стартапів, після успішного проходження яких суб'єкт підприємницької діяльності перетворюється зі стартапу на інноваційне підприємство, оскільки перестає відповідати критерію незначного розміру та новоствореності. Саме тому ефективне проходження цих етапів розвитку дає змогу посилити економіку нашої держави ще одним великим підприємством, що одночасно позитивно впливає на ринок інноваційної продукції та здійснює нарахування до бюджету України шляхом сплати податків та зборів. В межах роботи було досліджено сучасний стан українського законодавства, актуальну правозастосовну практику та статистичні дані Національного банку України та останню судову практику національних судів різної юрисдикції. Автор дійшов до наступних висновків: аналіз статистичних досліджень дає змогу стверджувати, що низка ризиків, що були ключовими для стартапів у попередні роки, знизили свій вплив. Натомість у 2022-2023 роках найбільшими ризиками для стартапів є обставини пов'язані із проведенням бойових дій. Так, зокрема, ключове значення відіграє регіональне розташування виробництва стартапу. Разом з тим, ризик несприятливого географічного розташування стартапу може бути частково зменшений за рахунок державної підтримки стартапів певних галузей економіки. Значну підтримку стартапам було надано через програму релокації, яка, окрім своєї основної мети у вигляді збереження підприємств на прифронтовій території, вважається такою, що впливає на вину сторони зобов'язання та є підставою для зменшення розміру штрафних санкцій, а також відстрочення виконання судового рішення.

Ключові слова: стартап, релокація, виконання зобов'язань, виконання судового рішення.

Постановка проблеми. Злочинний напад Російської Федерації на Україну без оголошення війни 24 лютого 2022 року докорінно змінив всю систему правовідносин нашої держави. Така збройна агресія мала своє відображення і на підприємницькій діяльності стартапів як новостворених суб'єктів підприємницької діяльності. Наразі правова система нашої держави перебуває у постійній еволюції з метою розвитку методів підтримки таких інноваційних суб'єктів. Також привертає увагу низка не врегульованих на рівні нормативно-правових актів правозастосовних аспектів діяльності стартапів, які мають прямий вплив на перспективи їх розвитку в Україні.

Мета дослідження – дослідження проблематики діяльності стартапів, які перебувають на стадіях розвитку Expansion (стадія розширення) та Exit (стадія «виходу») на поточному етапі російсько-української війни. Це завершальні стадії розвитку стартапів, який настає після проходження стадій Pre-seed, Seed, Startup, Early Growth [1, С. 183-184]. Після успішного проходження зазначених стадій суб'єкт

підприємницької діяльності перетворюється зі стартапу на інноваційне підприємство, оскільки перестає відповідати критерію незначного розміру та новоствореності. Саме тому ефективне проходження цих етапів розвитку дає змогу посилити економіку нашої держави ще одним великим підприємством, що одночасно позитивно впливає на ринок інноваційної продукції та здійснює нарахування до бюджету України шляхом сплати податків та зборів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діяльності стартапів ставали предметом наукових досліджень таких вчених, як: С. В. Глібка [2], О. В. Розгон [3], І. В. Подрез-Ряполової [4], А. С. Петкевича, А. В. Шерстобітова [5], І. В. Яцишиної [6] та інших. В межах цієї наукової статті буде досліджено специфіку діяльності та підтримки стартапів в умовах воєнного стану на поточному етапі російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Стартап є високоризикованим видом підприємництва, внаслідок чого виклики, з якими стикнулися представники

українського бізнесу під час повномасштабної війни, переважно мали більший вплив саме на стартапи.

Так, відповідно до даних опублікованих Національним банком України, при опитуванні підприємств щодо поточного фінансово-економічного стану найбільш вразливими було визнано сферу будівництва, діяльність малих підприємств, а за регіональною ознакою негативна оцінка стану підприємств була наявна в усіх областях держави окрім Тернопільської, Івано-Франківської та Хмельницької [7]. Також спостерігалось зниження рівня залишків готової продукції. Щодо причин, з якими підприємці пов'язують падіння підприємницької спроможності, то більше 80 % респондентів називають воєнні дії та їх наслідки. Наступним чинником було виокремлено занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії (разом з тим, цей чинник зазначили менше 50 % респондентів). В цілому спостерігається динаміка зменшення впливу інших негативних факторів порівняно із воєнним.

Разом з тим, відповідно до моніторингу, здійсненого Центром розвитку інновацій, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, Національним проектом Дія.Бізнес, Advanter Group за підтримки Європейського Союзу [8], найвищий рівень адаптації до поточних умов (близько 40 %) спостерігається у західних регіонах України.

Аналіз даних обох наведених моніторинрів дає змогу стверджувати, що найбільше спостерігається вплив фактору регіонального розташування суб'єктів підприємницької діяльності, натомість негативний вплив таких факторів як податковий та регуляторний тиск, корупційна складова, брак кваліфікованих працівників тощо, був значно зменшений.

Говорячи про регіональний ризик діяльності стартапів, необхідно зосередити увагу на програмі релокації підприємств.

Одним із основних нормативно-правових актів, що регулює це питання, є Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 р. № 246-р «Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію», відповідно до якого перелік суб'єктів, що мають на меті бути релокованими, формується Міністерством економіки України [9], а також Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану» від 17 березня 2022 року № 305 [10].

Привертає увагу той факт, що на рівні закону не врегульовано процедуру здійснення релокації бізнесу, що може мати за собою наслідком виникнення спору щодо належного розгляду та реалізації про-

грами релокації (зокрема, її строків, повноважень та відповідальності суб'єктів тощо).

Так, відповідно до інформації, викладеної на офіційному сайті Міністерства економіки України [11] та інших відкритих джерел, наразі діє наступний алгоритм дій для стартапів:

1. Подання заявки в електронному вигляді за посилаанням, опублікованим, зокрема, Міністерством економіки України із зазначенням відомостей за затвердженою формою (зокрема, спеціалізація підприємства, кількість працівників, план щодо розміщення працівників на новій локації (за наявності такого плану) тощо, обрання способу перевезення: самостійно, за допомогою АТ «Укрпошта», АТ «Укрзалізниця»). Витрати на релокацію покриваються державою.

2. Подана заява розглядається у термін до 5 днів (пріоритет надається підприємствам що мають особливе значення для обороноздатності держави (наприклад, підприємства, що спеціалізуються на виробництві одягу для Збройних Сил України)).

3. Підготовка внутрішньої розпорядчої та бухгалтерської документації (інвентаризаційні документи, накази керівника підприємства про здійснення переміщення виробництва та зміну робочих місць працівників, підготовка актів приймання-передачі тощо).

4. Одержання підтвердження задоволення заяви та безпосереднє здійснення релокації.

З початку реалізації програми було успішно релоковано вже більше 700 підприємств [12].

В аспекті впливу релокації на правовідносини стартапів із іншими суб'єктами, звернімося до судової практики.

Станом на 01 березня 2023 року у Єдиному державному реєстрі судових рішень за пошуком «релокації» наявно 18 судових рішень. Їх аналіз дозволяє визначити наступні наслідки здійснення релокації:

1. Одна із підстав для зменшення штрафних санкцій як відповідальності за неналежне виконання господарського зобов'язання.

Так, відповідно до Рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 23.02.2023 року у справі № 904/4502/22 суд зменшив розмір штрафних санкцій на 70 % за договором закупівлі (поставки) товарів з огляду на невеликий період прострочки та те, що строк оплати настав вже в період введення воєнного стану, сплату відповідачем основного боргу, складну ситуацію внаслідок релокації бізнесу та трудового колективу відповідача в інше місто та область країни [13].

Крім того, стартапам як контрагентам АТ «Українська залізниця» за наявності спору про неналежне виконання АТ «Українська залізниця» своїх зобов'язань необхідно враховувати позицію Північ-

ного апеляційного господарського суду, викладену в Постанові від 18 січня 2023 року у справі № 910/5109/22, відповідно до якої суд погодився із рішенням суду першої інстанції щодо зменшення на 50 % об'єкту стягнення суми пені внаслідок неналежного виконання АТ «Українська залізниця» своїх зобов'язань, в тому числі оскільки відповідач як стратегічне підприємство після початку збройної агресії Російської Федерації проти України виконує безкоштовні евакуаційні рейси для громадян, перевезення військових та гуманітарних вантажів (в тому числі в межах процедури релокації підприємств), тоді як інфраструктура підприємства зазнає постійних обстрілів та ракетних ударів з боку російської федерації; відповідач в умовах воєнного стану має для країни вкрай важливе стратегічне значення, постійно зазнає людських та інфраструктурних втрат внаслідок бойових дій на території України, усунення яких потребує значних ресурсів, натомість позивачем не надано будь-яких доказів завдання йому збитків внаслідок порушення строків доставки вантажів [14].

2. Зміна правової форми регулювання відносин в частині зупинення виконавчих дій під час примусового виконання.

19 серпня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння процесам релокації підприємств в умовах воєнного стану та економічного відновлення держави» № 2468-IX від 28.07.2022. Відповідно до внесених цим нормативно-правовим актом змін в п. 12 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про виконавче провадження», виконавче провадження підлягає зупиненню у разі включення єдиного майнового комплексу боржника – державного або комунального підприємства, пакета акцій (часток) у розмірі більше 50 відсотків статутного капіталу боржника – господарського товариства до переліку об'єктів малої або великої приватизації, що підлягають приватизації [15].

3. Заборонено відкриття виконавчих проваджень та вжиття заходів примусового виконання рішень на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

4. Релокація є однією з підстав для відстрочення виконання рішення суду [16].

Таким чином, релокація вважається такою, що впливає на вину сторони зобов'язання та є підставою для зменшення розміру штрафних санкцій, а також відстрочення виконання судового рішення.

В якості наступного етапу перейдемо до правових характеристик стартапів, що розвиваються в Україні в умовах воєнного стану.

Так, 23 лютого 2023 року пройшов 17 Інвестиційний ринг стартапів, на платформі Startup.Network.

Переможець 17 Інвестиційного рингу стартапів – ТОВ «Княже Поле» (ЄДРПОУ 43110155). Вказаний стартап перебуває на стадії Expansion – тобто розширення виробництва [17]. Стартап спеціалізується на переробці електронного брухту з низьким вмістом дорогоцінних металів (так званих «бідних плат») [18].

Оскільки вказаний стартап підпадає під категорію нашого дослідження (тобто відповідає критеріями інноваційності та стадії розвитку), то зупинимо нашу увагу на цьому суб'єкті підприємницької діяльності.

ТОВ «Княже поле» було зареєстровано у Державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у 2019 році [19], тобто маючи досвід діяльності у 4 роки воно перебуває фактично на середині «життєвого циклу» стартапу як новоствореного підприємства за розумінням European Startup Network [20].

З огляду на регіональну проблематику діяльності стартапів на поточному етапі російсько-української війни доцільно звернути увагу, що підприємство розташовано на території Київської області, що не є найбільш сприятливим з точки зору регіонального місцезнаходження.

Галузь, в якій діє ТОВ «Княже поле» теж є непоширеною серед стартапів (близька 1-2 %), що підтверджується як даними European Startup Network, так і інформацією наданою самим підприємством для платформи Startup.Network, відповідно до яких за специфікою діяльності підприємство є унікальним в Україні.

Інформації про підприємство, що дає можливість зробити висновки про його внутрішню структуру та фактори, що надали можливість підвищити його «виживаність» в умовах кризи, є вкрай мало, однак саме ці фактори можуть слугувати ілюстративними правовими маркерами характеристик успішних стартапів в умовах російсько-української війни.

Аналіз інформації наданої самим ТОВ «Княже поле» на своєму офіційному сайті, відомостей на сайті European Startup Network, на сайтах Opendatobot.ua, Youcontrol, Судова влада тощо у своїй сукупності дає можливість наступним чином охарактеризувати цей стартап:

відносно невеликий розмір статутного капіталу – 450 000 грн.;

2) родинний бізнес, до якого на умовах постійної зайнятості залучені 7 осіб, однак за умовами отриманого гранту від Міністерства економіки України взято зобов'язання збільшити штат працівників до 25 осіб;

3) основні ризики та потреби – удосконалення механізму переробки сировини, що на даний час є недосконалим та впливає на якість продукції;

4) судові спори за участю ТОВ «Княже поле» відсутні;

4) окрім гранту від Startup.Network вказане підприємство отримало грант у розмірі 7 700 000 грн від Міністерства економіки України як головного розпорядника бюджетних коштів за грантовою програмою. Вказана обставина має важливе значення оскільки частково знижує ризик регіонального розташування, адже відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 739 «у випадку руйнації переробного підприємства внаслідок збройної агресії Російської Федерації держава компенсує отримувачу його власний внесок у повному обсязі, сплата якого підтверджується документально, за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету за програмою «Надання грантів для створення або розвитку бізнесу» [21];

5) засновник – громадянин України;

6) не провадить діяльність на тимчасово окупованій території України (Автономна Республіка Крим та м. Севастополь), на територіях, які включені до переліку територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), на території РФ та РБ;

7) не мають заборгованості перед бюджетом.

Таким чином, вищенаведені характеристики можуть стати правовими ознаками стартапу, що має перспективи розвитку на сучасному етапі російсько-української війни.

Висновки. Аналіз статистичних досліджень дає змогу стверджувати, що низка ризиків, що були ключовим для стартапів у попередні роки, знизили свій вплив. Натомість у 2022-2023 роках найбільшими ризиками для стартапів є обставини, пов'язані із проведенням бойових дій. Так, зокрема, ключове значення відіграє регіональне розташування виробництва стартапу. Разом з тим, ризик несприятливого географічного розташування стартапу може бути частково зменшений за рахунок державної підтримки стартапів певних галузей економіки. Значну підтримку стартапам було надано через програму релокації, яка окрім своєї основної мети у вигляді збереження підприємств на прифронтовій території, вважається такою, що впливає на вину сторони зобов'язання та є підставою для зменшення розміру штрафних санкцій, а також відстрочення виконання судового рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Завадська А. Т. Правове регулювання створення та розвитку стартапів на ранніх стадіях інноваційного процесу. *Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні* : монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 365 с.
2. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект): монографія. Харків : Право, 2018. 96 с.
3. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні : монографія. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України. 2021. 365 с.
4. Глібка С. В., Подрез-Ряполова І. В. Формування регіональної інноваційної системи у сучасних умовах. Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві : зб. наук. пр. за матеріалами Інтернет-конференції (м. Харків, 26 лютого 2019 р.). Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. С. 36–39.
5. Петкевич А. С., Шерстобитов А. В. Понятие и сущность государственного управления инновационными процессами в Республике Беларусь. *Право та інновації*. 2019. № 3 (27). С. 20–24.
6. Ящишина І. В. Трансформування функцій суб'єктів інноваційного процесу. *Економіка та держава*. 2015. № 2. С. 12–15.
7. Ділові очікування підприємств України: II квартал 2022 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2022-Q2.pdf?v=4.
8. Стан та потреби бізнесу в Україні: регіональні тенденції, літо 2022. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/povini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-ukraini-regionalni-tendencii-lito-2022>.
9. План невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію: затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 р. № 246-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KR220246?an=1>.
10. Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану»: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2022 року № 305. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-osoblivosti-roboti-akcionernogo-tovaristva-ukrposhta-v-umovah-voyennogo-stanu-305>.
11. Програма релокації підприємств. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprijmstv>.

12. Майже 700 підприємств перемістились у безпечні регіони в рамках програми релокації. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=36922bf4-9d07-4cea-8ab1-7d769728b3d0&title=Maizhe700-PidprimstvPeremistilisUBezpechniRegioniVRamkakhProgramiRelokatsii>.
13. Рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 23.02.2023 року у справі № 904/4502/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109174237>.
14. Постанова Північного апеляційного господарського суду від 18 січня 2023 року у справі № 910/5109/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108453761>.
15. Постанова Київського апеляційного суду від 21 лютого 2023 року у справі № 359/7112/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109146536>.
16. Постанова Південно-західного апеляційного господарського суду від 12 жовтня 2022 року у справі № 916/2478/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106731162>.
17. Стартап «Княже поле». Офіційний сайт Startup.Network. URL: <https://startup.ua/en/projects/492883.html>.
18. Офіційний сайт ТОВ «Княже поле». URL: <https://www.ecor.in.ua/blank-3>.
19. Офіційний сайт Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/c/43110155>.
20. European Startup Monitor 2020-2021. URL: https://www.europeanstartupmonitor2021.eu/_files/ugd/58f704_e4b-5004e9ba44b4dbd0b75a893da0e36.pdf.
21. Порядок надання грантів на створення або розвиток переробних підприємств: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 739. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2022-%D0%BF#Text>.

REFERENCES

1. Zavadzka, A. T. (2021). Legal regulation of the creation and development of startups in the early stages of the innovation process. Legal support for the effectiveness of the innovation process in Ukraine. Hlibko, S. V. & Rozghon, O. V. (Eds.). Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].
2. Analysis of legal regulation of innovative structures, support for small and medium -sized enterprises in Ukraine (regional aspect). (2018). Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].
3. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні : монографія. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy. 2021 [in Ukrainian].
4. Hlibko, S. V. & Podrez-Riapolova, I. V. (2019). Formation of regional innovation system in modern conditions. Modern problems of development of law and economy in an innovative society. Proceedings of the Internet-conference (pp. 36–39). Kharkiv : NDI PZIR NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].
5. Petkevych, A. S. & Sherstobytov, A. V. (2019) The concept and essence of public administration of innovative processes in the Republic of Belarus. *Law and innovation*, 3 (27), 20–24 [in Russian].
6. Yashchyshyna, I. V. (2015). Transforming the functions of the subjects of the innovation process. *Ekonomika ta derzhava*, 2, 12–15 [in Ukrainian].
7. Business expectations of enterprises of Ukraine: II quarter of 2022. National Bank of Ukraine. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2022-Q2.pdf?v=4 [in Ukrainian].
8. Business Status and needs in Ukraine: regional trends, summer 2022. Retrieved from: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-ukraini-regionalni-tendencii-lito-2022> [in Ukrainian].
9. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the plan of urgent measures to move, if necessary, production facilities from businesses from the territories where hostilities are conducted and/or there is a threat of hostilities, in a safe territory, No. 246-p (2022, March 5). Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/KR220246?an=1> [in Ukrainian].
10. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Peculiarities of the Work of the Joint -Stock Company «UkrPoshta» in the Conditions of Martial Law, No. 305 (2022, March 17). Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-osoblivosti-roboti-akcionernogo-tovarstva-ukrposhta-v-umovah-voyennogo-stanu-305> [in Ukrainian].
11. Enterprise Relocation Relocation Program. Official site of the Ministry of Economy of Ukraine. Retrieved from: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv> [in Ukrainian].
12. Almost 700 enterprises have moved to safe regions under the Relocation Program. Ministry of Economy of Ukraine. Retrieved from: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=36922bf4-9d07-4cea-8ab1-7d769728b3d0&title=Maizhe700-PidprimstvPeremistilisUBezpechniRegioniVRamkakhProgramiRelokatsii> [in Ukrainian].

13. Decision of the Economic Court of Dnipropetrovsk Oblast in the case No. 904/4502/22 (2023, February 23). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109174237> [in Ukrainian].
14. Decree of the Northern Court of Appeal in the case No. 910/5109/22 (2023, January 18). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108453761> [in Ukrainian].
15. Resolution of the Kyiv Court of Appeal in the case No. 359/7112/22 (2023, February 21). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109146536> [in Ukrainian].
16. Decree of the Southwestern Court of Appeal in the case No. 916/2478/20 (2022, October 12). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106731162> [in Ukrainian].
17. Startup «Kniazhe pole». Official site Startup.Network. Retrieved from: <https://startup.ua/en/projects/492883.html> [in Ukrainian].
18. Official site of Comrade «Kniazhe pole». Retrieved from: <https://www.ecor.in.ua/blank-3> [in Ukrainian].
19. Official site Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/c/43110155> [in Ukrainian].
20. European Startup Monitor 2020-2021. Retrieved from: https://www.europeanstartupmonitor2021.eu/_files/ugd/58f704_e4b5004e9ba44b4dbd0b75a893da0e36.pdf
21. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Order of Grant for the Creation or Development of Processing Enterprises, No. 739 (2022, June 24). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

CHUPRYNA ANHELINA

Barrister, Research Assistant of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

CURRENT LEGAL PROBLEMS OF SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF START-UPS IN THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Problem setting. The criminal attack of the Russian Federation on Ukraine without a declaration of war on February 24, 2022 fundamentally changed the entire system of legal relations of our state. Such armed aggression was also reflected in the entrepreneurial activity of startups as newly created subjects of entrepreneurial activity. Currently, the legal system of our country is in constant evolution in order to develop methods of supporting such subjects of entrepreneurial activity. Attention is also drawn to a number of law-enforcement aspects of startups that are not regulated at the level of regulatory and legal acts, which have a direct impact on the prospects of their development in Ukraine.

Analysis of recent researches and publications. The issue of startup activity became the subject of scientific research by such scientists as S. V. Hlibko, O. V. Rozgon, I. V. Podrez-Ryapolova, A. S. Petkevich, A. V. Sherstobitov, I. V. Yashchynshina, and others. Within the framework of this scientific article, the specifics of the activity and support of startups in the conditions of martial law at the current stage of the Russian-Ukrainian war will be investigated.

Target of the research is to examine the problems of startups that are in the Expansion and Exit stages of development at the current stage of the Russian-Ukrainian war. These are the final stages of the development of startups, which occurs after the stages of Pre-seed, Seed, Startup, Early Growth. After successfully passing the specified stages, the subject of entrepreneurial activity turns from a startup to an innovative enterprise, as it ceases to meet the criterion of small size and innovation. That is why the effective passage of these stages of development makes it possible to strengthen the economy of our state with another large enterprise, which at the same time has a positive effect on the market of innovative products and makes contributions to the budget of Ukraine through the payment of taxes and fees

Article's main body. A startup is a high-risk type of entrepreneurship, as a result of which the challenges faced by representatives of Ukrainian business during the full-scale war mostly had a greater impact on startups. The analysis of the monitoring data allows us to state that the most observed influence is the regional location of business entities, while the negative influence of such factors as tax and regulatory pressure, the corruption component, lack of qualified employees, etc., was significantly reduced. Relocation is considered to affect the fault of the party to the obligation and is the basis for reducing the amount.

Conclusions and prospects for the development. The analysis of statistical studies makes it possible to claim that a number of risks, which were key for startups in previous years, have reduced their impact. Instead, in 2022-2023, the biggest risks for startups are circumstances related to the conduct of hostilities. So, in particular, the regional location of the startup's production plays a key role. At the same time, the risk of an unfavorable geographical location of a startup can be partially reduced due to state support for startups in certain sectors of the economy. Considerable support for

startups was provided through the relocation program, which, in addition to its main goal of keeping enterprises in the front-line territory, is considered to affect the fault of the party to the obligation and is the basis for reducing the amount of fines, as well as delaying the execution of the court decision.

Key words: startup, relocation, fulfillment of obligations, fulfillment of a court decision.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Чуприна А. Т. Актуальні правові проблеми підтримки розвитку стартапів в умовах російсько-української війни. *Право та інновації*. 2023. № 1 (41). С. 49–55.